C.K. BIBLIOTHECA UNIVERSITATIS JAGELL. CRACOVIENSIS
B V J C
18366
I
Mag. St. Dr.
P

18366

Poez 1533. 1889. XII. 70.

2 dk
od kortus

1/2 Fr
01059

Montelupi Valer.

Gratulationes in reditum
Seren. Sigismundi III
victoris de Moschovia triumphantis.

Posnaniae, J. Wolrab
1611.

Panegiryk N. 848

18366. I

9349

SERENISSIM
AC INVICTISSIMO MONA-
CHÆ SIGISMVNDO III D. G. POLO-
NIÆ ET SVECIÆ REGI MAGNO DVCI
LITVANIAE &c. &c. &c.

BIBLIOTHECA UNIV. IAGEL. CRACOVIENSIS

Post recuperatam Seueriã expugnatum Smolenscum, numerosissimasq; hostiũ copias fusas, fugatas, deletas, victori triumphanti.

SALVTEM ET FELICITATEM.

DIfficile est silere cum doleas, verè sanè M. Tullius affirmauit Sigismunde Rex potentissime: sed non loqui cum lætitiâ gestias multò difficillimum. Equidem si tantùm vehemens affectus præstare potest, vt elinguibus etiam vocem excutiat (quod Cræsi filio atq; Echedi Samio constat accidisse) in tam inusitato omnium gaudio, quod

pene, ac ipsis saxis sermonem queat extundere,
lentium mihi indicam? Neq; vereor, ne aliquis
uenili temeritate ductum iudicet, qui tibi inui,
:x opus leuidense, & ob meam mediocritatem
sola argumenti bonitate, quod in tuis virtuti-
ædicandis infantissimo alioqui nunquam defu-
: oratio, laudabile obtrudam. Non certè fiduciâ
rium mearum, aut quòd aliquo loco sim apud te
Rex maxime id accidit: verùm quoniam in parentem
meum ac vniuersum penè nomen nostrum singula-
ris semper quædam tua beneuolentia extitit. Nam
(vt cætera taceam) iura nobilitatis nostræ, ab aliquot
Poloniæ Regibus olim familiæ Montelupiorum cō-
municata, tu autoritate regia rata esse voluisti, eaq;
decretis tuis sanxisti, ac gentem nostram, ad eum quo
conspicua est splendorem euexisti, quin eximia gra-
tia, atq; egregia munificentia, supra spem & vota pro
sapiam nostram ornasti. Quare magnitudo benefici-
orum a me exigebat, ne in communi omnium ob
tuam singularem felicitatem, & virtutem lætitiâ ego

tace,

tacerem. Boni certè audaciam meam consules smunde Rex, quod vltro mihi partes sumpserim solutis & constrictioribus numeris gratulandi. N enim mihi temperare potui, quin erumpentis & efferentis lætitiæ meæ significationem aliquam ap tuam celsitudinem darem, tibiq; gaudens ac plaud occurrerem. Cuius gaudij symbola, in manu, in c lamo, & chartis prodere volui, non quòd triumphũ tuum splendidissimum illustrare in animo haberẽ (quis enim Soli lumen commodare velit) sed ne in tanta omnium lætitia vnus omnino feriatus viderer. Grandius quidem & exquisitius molimen descriptio laudum tuarum postulat, quàm in efformanda quondam Alexandri imagine requirebatur artificum industria; tamen cum hanc quantulamcunq; operam singularis in te obseruantia suscipere imperauit, accipies (vt spero) pro tuâ insitâ animo clementiâ Rex maxime hoc meum de te bene merẽdi studium. Etsi enim in re tam graui ieiunitatis meæ non nescius, non sum assecutus quod volui, vt assequerer tamen laudi mihi erit con-

ten-

łe. Tanta videlicet rerum a te toto hoc bien-
ræclarè gestarum magnitudo est, quantam nulla
orum facundia, Poetarumq; in scribendo copia
è complecti possint. Floret tui decoris gloria,
bitq; semper victor fortunatissime, quamuis de-
ps Rhetorum xysti, Poetarumq; officinæ conti-
erent, vt proinde pennato curru Palladis minimè
geas, quo triumphi tui in altum euehantur, atq;
egregia tua facinora posteritatis memoriæ commendata æuo perenni donentur. At enim licet ita se hæc habeant futurum confido, vt labor hic meus Apollinaris, vades obsequiorum meorum fauentes oculos tuæ amplitudinis mereatur, quandoquidem & bonarum artium studia, & eos qui tuæ laudi student, cordi esse nemo ambigit. Neq; enim alia tibi mens quam Cæsari Augusto, qui dum Memphiticas vrbes, & regna Canopi victor lustraret, non adeò ad Pharon turrim sumptuosissimam, ad Mausolæa Regum opulentissima, ad Serapidis templa amplissima, atq; ad cætera orbis miracula inspicienda animum adiecit,

quàm

quàm ad Lycæa Musarum, in quibus viros doctri
præstantes demirari, eorumq; scripta dictauè captar
consueuerat. Quamobrem cum Augustum Cæsarem
clementiâ, & rerũ gestarum gloriâ exæques, abstrahe
illius exemplo paululum a grauioribus occupationib⁹
animum, ac breuem laudum tuarum in hoc opusculo contextum pellege, & post luculentiores aliorum
gratulationes, quas non noster hic modò Sarmaticus
orbis, verùm & vuinersæ Europæ nationes ad te miserunt, ad hanc quæ tuo Augusto inscripta est nomini, post curas graues mentem paulispêr traduc.
Vale fioreq; Regum felicissime.

ORATIO.

Et tot tantisq; victorijs, quibus te regnante, & fines longè lateq; protulisse, & se ab hostibus innumeralibus vindicasse Poloniam videmus, Monarcha felicissime, Sigismunde Rex inclyte, hanc quam Smolensco armis recuperato, maximisq; hostium copijs profligatis reportasti, Reipublicæ inprimis Polonæ: deinde bonis omnibus optatissimam, & gratissimam extitisse confiteamur necesse est. Cùm enim omnes secundæ res; tum eæ quibus de fortunis, imperio, dignitate, gloriaq; dimicatur, si è voto sit debellatum, hostisq; superbissimus de se illustrem victoriam præbuerit, ad communem lætitiam maximè valent. Maximum quippe fructum cæpit Respublica Polona capto Smolensco, & vniuersa expeditione tuâ, atq; commoratione Moschouiticâ: fructum, inquam, multiplicem, & regni ampliati, quod per proditores maiorũ nostrorum memoriâ angustius aliquanto factum fuerat, ea portione, qua Ducatus Seueriensis continetur, in Moschi ditionem transeunte, & antiqui dedecoris è nomine gentis huius sublati, quòd tam impune tot annis ademptam partem imperij nostri iniuriâ tyrannus possideret: deniq; nouæ gloriæ, quæ maioris semen quoddam est, & principium: & veteris atque auitæ qua ciuibus, qua exteris documentum. Quantum esset detrimentum passa Respublica portionis illius alienatione, testis perpetua omnium ordinum tristitia, testes desideria, ac vota optantium, vt aliquando postliminio reuerteretur ad regnum Poloniæ; seu vltro cedente Moscho; quod nunquam sperandum videbatur: seu vi & armis cöacto, quod etiam difficillimum esse bellicosissimus

simus

simus princeps re ipsa expertus est Stephanus Batoreus: qui summo conatu in hoc incubuerat, vt regno suo prouinciam illam vindicaret: & fortasse perfecisset, nisi Deus eam gloriam tibi Rex Sigismunde reseruasset. Quod si ille apud ciues eius regni maximam iniuit gratiam, quamuis quod voluit, vt voluit, & expediebat non perfecisset: quantā apud eorumdem posteros ineas necesse est victor fortunatissime, qui caput eius belli confeceris, & maiorum victoriarum initium attuleris. Scio regem Persarum quempiam, ob vnius horæ vtilitatem, quam ex vmbra platani elegantis cępisset, eam torquibus & monilibus exornasse: additis & custodibus ne illa ornamenta à quoquam detraherentur: eam vero vtilitatem perpetuam, modò non obstent Superi, patriæ nostræ, tuis sudoribus atque periculis præstitam, quibus nos rex fortissime ornamentis, quibus gemmis, atq; margaritis compensabimus? Iam nomen tuum auspicatissimum per vniuersum regnum celebratur, & celebrabitur porrò, quàm diu grati animi in regni huius ciuibus semina aliqua, & fibræ extabunt. Nec imperij tui modò finibus, sed vniuersi huius amplitudini clarum erit. Scient illud vicini Sclaui, Bohemi, Germani; scient remotiores Itali, Belgę, Hispani: sciet Gallia, Persis, & non sat firmo fœdere amica Turcia. Deniq; orbis vniuersus sciet, & admirabitur, & prædicabit regem Sigismundum Tertium, quo suis olim à maiorib⁹ amissum Ducatum restitueret, non Duces suos, sed ipsum in expeditionem profectum esse, ac tam diu labores Martios tolerasse, donec vi munitionem hostilem, tantùm non inexpugnabilē irrumperet. Atq; hinc non ideo tam diu pænas à tyranno repetitas nō esse; quòd non inesset pectorib⁹ Lechicis animus & spiritus Martius, omnes iudicabunt: sed quod partim alia negotia aliò auocarent principes ipsorum, ne hoc aut aggrederentur, aut post-

quam

quòd cùm iam tantil-
lum abesset victoria à Polonorum partibus, repente inducijs res transigi debuit, diuinitus, vt dixi te Sigismunde rex ea gloriâ appetente. Cuius profectò ex hoc tam præclaro facinore quantum augmentum sit, quantaq; facta accessio, & si nec dum vsu rerum ob ætatem polleo: tamen peruideo ita hoc gloriosum esse Polonis: quam si noua aut tota in manus nostras vltro venisset Moschouia, aut hæc ipsa mox ad primum aduentum Polonorum sub iugum tuum isset, atq; imperia se facturam spopondisset. Felicitatis eximiæ illud fuisset, si more gentis in verba tua solenni iuramento adacti Moschi crucem exosculati fuissent, nullo ad id vitæ fortunarumq; suarum discrimine adducti: verum multò honestius vi, & armis animos perduelles edomuisse, fregisse contumaciam, perrupisse munitiones, in arcem inuasisse, principes temeritatis ac improbitatis (quanquam hic quoque clementissimus fuisti) in potestatem redactos multauisse. hoc scilicet honestius & ad omnium seculorum memoriam gloriosius extitit. Memini Alexandrum Macedonem diu multumq; laborasse non cum Tyrijs tantum: at secum etiam, & cum desperatione, cum Tyrum expugnaret: sed ausim dicere, quantò superior fuerat apparatu in eam rem idoneo, tantò inferiorem esse tuâ victoriâ. Vt enim relinquam quod caput est causæ æquitatem, quæ ibi nulla erat: hîc autem summa, illi pax domi, tibi ab infidis vicinis, atque exteris hostibus suspecta omnia: illi non magis propriæ quam alienæ vitæ contemptio adsuit; tibi verò cura seruandorum ciuium, & signa tua secutorum maior dixerim quàm vitę propriæ. Quid? quod non eadem nunc ratio armorum est, nec tam facilis ad muros aditus, quippe vbi & magno interuallo consistere periculosum: nec vnius, sed multorum vno tonitru erumpente salus deplorata

plorata: illic vnius ciuitatis opes quantumuis amplæ, vnius tamen: at hîc regnum vastissimum oppugnandum, & sustinendum erat. Et vt summatim omnia complectar tanta erant hîc impedimenta: vt ea perrumpere non humanis opus viribus, sed diuinioribus quibusdam videretur. Impedimenta dico ab hoste insidiosissimo & potentissimo, quæ nisi tua, rex sapientissime, prudentia, fortitudo, æquitas animi, amolita fuisset, non iniuria Duces tui & primipili victoriam desperassent. Quanta illa errant & quot, cum quibus tibi depugnandum erat? locorum, vtpote in terra hostili magna iniquitas temporum, quippe cælo frigidissimo summa iniuria: hostium armis suis fidentium improba temeritas, temeraria irrisio, & amara conuiciorũ, sed horribilior telorum fulminatio: vt cætera de hoc genere nõ commemorem; omnia ista erant in te vnum coniecta: tuis armis, tuis humeris, tuâ fortitudine, sapientiâ, consilio: te ipso Rex fortissime, opus erat ad ea frangenda, & expugnanda. Nemine alio ductore biennalem illum dicam carcerem Lechici alacres spiritus tollerassent, nisi te omnia paratum experiri prius viderent, quàm obsidionem soluere. Mirabile tibi certamen erat, & multiplex, vt eodem tempore, ancipiti distraherere conflictu, hinc tela inimica, inde inconsulta domestica consilia, orantium abires è castris, quò minore dedecore si quid accidisset, te absentes spes potiundæ arcis deperiret, & vltores tergis nostrorum hærentes in horas expectaremus. Itaque ibi simul inclementiam cæli sustinuisti, squallorem ob loci incommoditatem passus es: vicisti asperas hijemes: malâ valetudine conflictatus non succubuisti: sæpiùs irrito nisu aggressus rem, non despondisti animum, tuorum metum spreuisti: addidisti quasi quasdam faces in pectora, vt denique obfirmarent ipsi quoque animos ad ea omnia

perpetiunda, quæ tu tantâ alacritate patereris. Vicisti castra tua prius, vt hostilia expugnares: & exigua iacturâ ciuium, virtute regiâ, ducente Deo, felici auspicio iuisti ad tantam irruptionem muro effracto, vrbis & hostium potitus es. Et erit aliquis è tuis ciuibus rex felicissime, qui hac victoriâ auditâ dubitare possit, quantum tu Reipublicæ huic præstiteris: cum exteras nationes quoque credibile sit admirari, te tantillis copijs tantas munitiones nullo prope tuorum detrimento, addo tantâ celeritate expugnare potuisse? Sat citò si sat benè, & non vsque adeò diuturna hæc obsidio vnius et dimidij anni: cum nostro quoque æuo fortissimis ac bellicosissimis, pariterq; instructissimis Hispanis singulas ciuitates singulis aut pluribus annis obsidere necesse fuerit. Verum tamen tantò gratior est victoria: quantò magis pro eâ certatum est: quantò & plures eam frustra comprehendere laborarunt, & cum spe vniuersæ Moschouiæ capiendæ accidit. Equidem Sigismundus I, quo regnante Smolenscum proditione Moschus occupauit, annis abhinc 97. circiter, tentauit si quo modo recuperaret amissa; sed nil præter sanguinē hostium quo à nostris cæsi abunde vastitates illas corporum insudêre, lucrari potuit. Stephanus quoq; barbarum principem conatus adoriri, signis Polonorum in ipsius regnum vltro illatis, vt nostra restitueret: sed cum iam res prope in exitu esset, alij flauêre venti, vt necessariò tum ob reuerentiam Summi Pontificis Gregorij XIII. qui se interposuerat, tum ob spem maioris boni publici nullo præiudicio commodi huius regni, priùs ad portum redeundum esset, quàm destinatam prædam attigisset. Porro cùm rem tantam, quantam sapientissimi & bellicosissimi reges totis viribus conati frustra fuerint, minimo sanguine militum, minimo

mo periculo atq; iacturâ exiguâ pecuniarum iam assecutus sis: Rex felicissime, nostrûm erit omnium deinceps qui ciues tui sumus cogitare: qua te veneratione colere, quibus grati animi obsequiis, priuatim ac publicè demereri debeamus. Tuæ siquidem virtutes regiæ, quibus tot annis regno huic te laudabilem præstitisti: clementia, iustitia, modestia, sapientia, liberalitas, fortitudo, omnia summa: hæ inquam virtutes tuæ, & aliæ longè plures quibus te domi in pace, foris in bello, in rebus turbulentis, & secundis cõmendasti vniuersis, sed amor maximè in patriam, ita meretur, vt te nusquam ex ore, ex oculis, ex animis & pectoribus nostris dimittamus: & posteris nostris quàm commendatissimũ, ac prædicandum transmittamus. Hoc agere nos par est, si gloriæ nostræ fauere volumus, quæ iam pennis præpetibus regum omnium, ac principum, inimicorum quoq; Polono nomini summo horum dolore, summâ illorum voluptate aures peruagata impleuit & regna. Si enim quemadmodum patriæ: ita & gloriæ inter ciues ac reges communicatio est: non exiguum nobis quasi auctarium celebritatis, & splendoris fortitudo inuicta Serenissimi Regis nostri addidit, quo apud omnes exultemus, sicut & exultant qui inter externos degunt: qui vt sciant nos non esse ceruos in acie, tamen id quoq; sciunt nisi leone duce non posse vincere. Magna nobis causa lætitiæ, magna gaudij materia, rege saluo, & incolumi recepto: quem ægrè à se dimisit patria, & identidem absentem desiderabat: at verò longè maxima tantis ornato laudibus, tantis in Rempublicam fæcundo meritis: tantâ laboribus eius ad vectigalia, ad pacem, ad gloriam, adq; eorum omnium subsidia & ornamenta accessione factâ.

PANE-

PANEGYRICA.
VESTIS TRIVMPHALIS DESCRIPTIO.

PHæbe, recurrenti qui voluis ſęcula motu;
Prome diem meliore coma, vultuq; nitente
Inſolito totum colluſtra lumine mundum.
Fauſtior annus eat, lætiq; ex ordine menſes
Proſpera felici ſumant exordia curſu.
Cælicolæ pleno accumulant iam noſtra fauore
Gaudia, ſucceſſusq; nouos ſucceſsibus addunt.
Cum Siſmundus adeſt, aderat qui mentibus olim,
Spe maior, famâ melior, complectere dextram,
Sub iuga quæ victos hoſtes tua Sarmata miſit.
Hic ille eſt rigidis felix bellator in armis,
Defenſor patriæ, Regum præclarior auſis,
Quos vetus excelſis attollit gloria rebus.
Moſchiadûm populatus agros, & puluere Martis
Reſpergi, & grauibus ſolitus non cedere nimbis.

Quin

Quin etiam tolerare æstum, Boreæq́; furentis
Ferre minas, vigil in ſomnes producere noctes,
Arctoas durare hijemes, dulciq́; ſubire
Pro patriâ eſt auſus ſexcenta pericula mortis.
O quaſcunq; potes deprome Polonia laudes,
Quanta tuiſq́; diſertiloquæ facundia linguæ
Ingenijs pollet, victorem perſonet ore.
Sarmata quòd flores, quòd totum peruolat orbem
Fama tuæ virtutis, habes quod numine amico,
Per tot detinuit quæ Moſchus luſtra ſuperbus.
(Longum cuncta loqui) Siſmundi vendicat omne
Id ſibi cura grauis, labor Herculeuſq́; Monarchæ,
O felix ſeruata vocat quem Lechia patrem,
O patriæ communis amor, Siſmunde, ſubacta
Quem poſitis Regem veneratur Moſchia telis,
Cernis vt vnanimi te Sarmatis ora ſalutet
Conſenſu? quantus conſurgat in æthera clamor?
Et quantum lætetur eques, plaudatq́; ſenator?
Vna velut te Rex cunctis in mœnibus Echo
Intonat, inſolito replentur compita plauſu.

Quin

Quin & victrices edunt noua signa cohortes
Lætitiæ, dum partitis hinc inde cateruis,
In varios docto discurrunt ordine gyros,
Victoriq; cateruatim pæana canentes,
Festiuo ingeminant resonantia gaudia cantu.
Agmine tu medio procerum incedente caterua,
Spumanti portaris equo, quem plurimus auri
Ambit honos, ornant & sericaephippia tergum.
Ipse Æthon equitem cum te conspexit ab astris,
Rex Sismunde, tuo voluit parere lupato.
Nam velut Oceani cum sol caput extulit vndis
Resplendes Moschûm victor, patriæq; lucerna,
Oris honore grauis, celsi emicat indice vultu
Maiestas animi, & toto de corpore virtus.
Quisq; tui vultus studet inspectare decorem,
Siue humili fuerit plebis de stirpe profectus;
Seu vetus excelso deducat stemmate nomen.
Plurima se obijcient tanto spectanda triumpho:
Nempe catenatâ Moschi ceruice gerentes
Vincula, & exuuiæ prostrato ex hoste relatæ;

Sed

Sed magis in te vno præſtabit figere viſum.
Namq; triumphalis magnum tibi veſtis honorem
Addet, quam varijs docta exornando figuris
Artificum pinxit manus, ac mirabile textum
Efformauit acu, pretioſaq; fila ſmaragdis
Duxit, & acta Ducum, pugnataq; in ordine bella (Victoriæ Sereniis. Regis Sigiſmt III numerantur)
Effinxit, partos quin te regnante triumphos,
Lydia textilibus formis variauit Arachne.
Primùm acies binas contra ſe ſtare, duosq; (I a & II. victoria.)
Fæmina depinxit Reges diſcorde ſenatu
Pro regni oblatâ ſecum certare coronâ,
Auſtriaco tamen hanc optanti Aſtræa negauit,
Sed Siſmunde tibi Superûm dedit illa fauore.
Nec procul hinc vires Orientis, & agmina ſecum (Turcarum ingens exercitus terrore Poloni nominis e Valachia profugit.)
Berlebeccus agit ſpiſsis horrentia telis,
Cuius in aduentu dubijs Moldauia rebus
Territa, Siſmundo fortes à Rege manîplos
Depoſcit; ſæuo qui ſe tueantur ab hoſte.
At poſtquam inuictas perſenſit Turca phalanges
Lechiadûm aduentare, retro fugientia vertit

Tartarorum multa] millia Duce Zamoiscio fugantur.

Signa, nec ausus erat dubio se credere Marti
Quin etiam Sario Duce agemata multa Scytharū
Mactantur ferro, vastos dispersa per agros,
Stagnat ab effuso tellus repleta cruore.

Hungarorum aliquot millia profligantur, & Dux eorum Rozuan in palum agitur

Ponè hæc Pannonias fulgenti veste cohortes
Armis Lechiadûm victas, vnaq; videres
Illic Rozuanum (Valachis hoc nempe Stratego
Visillata fuit) transfixumst ipite obusto:
Ille vomnes calidum rupto de pectore flumen
Largifluo totum respersit sanguine lignum.

Recensentur arces & vrbes] recuperatæ auspiciis Sigism: III Regis

Parte aliâ effictas arces, vrbesq; tueri
Fas erit, infestis quas Chotkieuicius armis,
Atq; potens bello Suecis Zamoiscûs ademit,
Felinum, lapidisq; albi de nomine dictam
Vrbem, Kyrcholmum, Dinemundamq; prealtam,
Et Kokenhausum, Derpatum, Volmariamq;,
Pernauiamq; simul, Vendam, Reûlumq;, Rigamq;.

Insignis clades Sudermanicorum ad kirchfolmum in qua 15000. cæsa sunt e Caroli Suder: exercitu. Duce Chotkieuicio

Has circa Sueonum numero licet agmina plura
Militis inuictâ occumbunt virtute Poloni.
Nîl dolus hostilis, nîl flumina, nîlq; paludes

Ob-

Obſtant cænoſæ, demiſſa cadauera letho,
Vorticibus lentis inſiſtere flumina cogunt.
Diſcutitur vis vi, nec quamuis ſæpè rebellis
Contrahat in bellum peditumq́;, equitũq́; cateruas
Carolus, innatâ quidquam virtute remittunt
Lechiadę, toties verſis referuntur habenis
Hoſtes depulſi, victrix Aſtręa triumphat.
Sæpius hos inter fugit indignatus ad æquor
Ipſe Sudermanus, pleno ſub pectore fluctus
Irarum voluens, quòd ſemper victus arenâ
Cedat, quodq́; ſuos nunquam fortuna ſecundet
Auſus, dum contra Regem mouet arma Polonum.
Nec longo hinc ſpatio ductu truculẽta Michaîli
Gens fidei Græcæ, Diuoſq́; hominesq́; laceſsit,
Cui ſe Lechiadûm opponit delecta iuuentus,
Fidere quæ pedibus non ſueta fugacibus, hoſti
Nunquam (ſit quamuis numeroſus) cedere nouit.
Nec deerat virtus illi certamine tanto;
Nam genti Siſmunde tuæ victoria ceſsit.
Non ſic terrori eſt ouibus fera turba leonum;

Multæ ſimul victoriæ de Suecis hic referuntur.

Numeroſus Michaelis exercitus Duce Zamoſcio a Polonis profligatur.

Millia ceu fuerant ter quinq; Polona tyranno,
50000. militum eduxerat in aciem Michael. Præstantes quinquaginta simul ęre cateruas
Ille licet strictis concurrere iusserit armis.
Magno tum laudis Mars inflammarat amore
Lechiadas, pugnæ cupidi dum præpete cursu
Per valles, per aquas, per dumosæ inuia syluæ
Currebant, ô quot prostrata ferocibus armis,
Cernere erat campis vincente cadauera Lecho.
Quippe velut segetem medio falx demetit æstu:
Obuia sic miles Regis stricto ense secabat.
Hæc inter Michael soluit pro crimine pænas:
Nam cum Lechiâci ambiuit moderamina sceptri
Flectere, lethiferâ dissectus membra bipenni est.
Naleuaico cum fortissimo exercitu Kosacorum superatur Duce Zolkievio. Hîc Naleuaiconem quo non immanior alter
Prædo fuit, multis præstans cum milibus heros
Inuictis circumcinxit Zolkieuius armis.
Nec sufferre diu potuit vim oppressa Strategi
Colluuies, nam (sic Polemarcho vrgente) necādos
Cum Duce primores bis sex ex agmine toto
Tradiderat Lechis certamen inire paratis.

In

In mediâ fuerat Sismundus cyclade pictus,
Hunc indignanti similem, similemq; minanti
Aspiceres; quòd adhuc arcem retinere Smolenscũ
Auderet Moschus, quam cæpit fraudibus olim.
Sed cum verba Notis toties iactata darentur;
Ad vim Lechiacæ seram venêre cohortes.
Hostibus exitium struitur, tot vbiq; Meandri, Obsidetur Smolenscum
Et Labirinthæi fiunt tellure recessus
Egestâ, vnde queat temerari firma cunîclis
Ars tacitis, consurgit opus, nec segniùs instant
Hoplomachi Regis, postquam quassata globorũ
Ictibus assiduis aditum præbere videntur
Mænia, sed stantes obstant in turribus altis
Vltima quæq; hostes tolerare perîcla parati.
Quin etiam in paucos ter millia dena Polonos Nobilis victoria Polonorum de Moschis
Moschorum Suiski ducit, quibus agmina iunxit
Non rapta à stiuis, sed viuida pectora bello,
Germanos, Batauosq; Niderlandosq; feroces,
Qui demptis Moschis numero maiore phalanges
Vincebant Regis, verùm non robore & armis. 46000 variæ na
Ergo

tionis militum. Ducc. Zolkieuio in Moschouia magno prælio vincuntur.

Ergo inter sese magnâ vi prælia miscent,
Pars gladios stringunt, pars longo hastilia ferro
Pectoribus condunt morientûm, ferreus imber
Proruit in terram, cælum subtexitur vmbra,
Horrescit seges hastarum, frameisq; coruscis
Terra renidescit, tot vtrinq; cadauera passim
Sternuntur dubio euentu, mixtiq; virorum
Corporibus voluuntur equi, pugna aspera surgit,
Principiò externus virtuti fortiter obstat
Lechiadûm miles, dum hastis miro ordine contos
Obijcit, & longos frameis breuioribus enses.
Scilicet hostica gens cędi quàm cedere mauult.
Quatuor ancipiti pugnatum est Marte per horas.
Nam ceu discordes alternis fluctibus vndam,
Concutiunt venti luctamine & æquora turbant:
Non secus hostiles acies, aciesq; Polonæ,
Concurrunt, hæret pede pes, densusq; viro vir,
Donec Sarmaticus perfregit acinace miles
Contorum syluam. demum fugientia vertunt
Terga hostes, queîs Suiski Dux adiungitur ipse

Et

Et Pontus, (Sueonum assuetus ductare cohortes.)
Infelix qui ter captus, totiesq; solutus
Vinclis, sic Sismunde tibi benefacta rependit,
Ergo cateruatim simul'è certamine Moschi
Proripiunt sese, victoria clarior vnquam
Vix fuit hac Lechis, post victū Marte Michaîlū.
Hîc & Troiæ instar fumantia tecta videre
Moschorum dabitur, ruit alto à culmine diues
Vrbs cum flamma volat, manibusq; volatile ferrū
Spargitur, immissusq; furit Vulcanus in arcem.
Atq; hîc in medijs dant pœnas ignibus hostes
Perfidiæ, varijs distracti pectora curis.
Lymphatis multi similes restinguere flammas
Vltrices tentant, alijs furor arma ministrat;
Contra victores, sed nîl rationis in armis.
Diffusus veluti latebroso flumine torrens
Vastat agros, vastat syluas, hominumq; labores:
Ignea tempestas ita totam proterit vrbem,
Inuictus gressum nam, fert quacunq; Polonus;
Fulminis in morem prosternit densa virorum
Agmi-

Metropolis Moschouiæ exuritur

Cædes perfidorum hostium.

12

Agmina, sanguinei quorum de corpore manant
Riui, grande nefas cladem hanc inuexit in hostes.
Hîc quoq; dum Phębe nigricantibus humida bigis
Noctiuago celsum curru pulsabat Olympum.
Cernitur armisonas Rex ipse armare phalanges,
Et tacito gressu armatos submittere in arcem
Oppugnatur vltimo arx Smolenscen-
Lechiadas, illi incumbunt, præsentia Regis
Vrget Sismundi, pars forti męnibus altis
Apponit scalas ausu, pars altera vallum
Petrumpit, concussa aditum olim namq; dederunt
Mænia, pars demum portis hostilibus instat.
Expugnatur tandem.
Arx capitur tandem per amica silentia lunæ,
Incassum Moschi certant defendere muros,
Fit via vi, rabidosq; furor deseuit in hostes,
Sarmata confertos quoscunq; in prælia vidit
E latebris prodire suis, inuectus in arcem
Victor equo donec cædi Rex parcere iussit.
Extrahitur tenebris sacro decoratus amictu
Sergius antistes trepidantia pallidus ora,
Quem post ante pedes Regis procūbit humi trux
Sei-

Sêinus, adhuc oculis emittens penè furorem.
Hunc iuxta Corsacus erat, maturior annis,
Munere at inferior belli pacisq; Seino.
Talia per chlamydem Regis monochromate pulchro
Artificum manus expressit, Babylonide in ora.
Hæc Sismunde tuæ laudis monumenta fuerunt.
Interea victor multis exercite curis,
Quæsitæ tandem corpus concede quieti,
Lechia Nestoreæ ætatis tibi sêcla precatur,
Plena lacessito redijt vindicta Polono,
Nec tibi iam quidquã vlterius, Sismunde, relictum est,
Quò virtus animo crescat, vel splendor honoris.
Virtutem terris æquasti, nomen Olympo,
Omnia debellas armis, nullusq; capessit
Arma tuas hostis cõtra vnquã impune phalangẽs,
Mosch⁹ id, & Valachus, Scytha, Suecus, Turca potẽsq;
Agnoscit, quamuis simulet mirâ arte timorem.
In tua millenas aptat præconia voces
Iam gens, inuictis Christo quæ militat armis.
Accumulant Lithaui laudes, quòd rura tyranno.

Libera possideant, nil iam fatale timentes.
Neglectosq; iterum subigant in cote ligones.
Iam te Rege vetus Lechi efflorescere regnum
Incipit, & magno firmari robore belli.
Et quæ sub primis amisit Regibus olim
Lechia, tu rursus gentis sub iura Polonæ
Restituis, patriamq; nouis ditionibus auges.
Te Superi cingunt semper concordibus vnum,
Auxilijs, ô Rex, dum vis inimica labascit,
Insidiæq; patent, fraudes reteguntur, in ipsos
Atq; hostes recidit tibi quam struxêre ruinam.
Nę fidei antiquæ vindex, iustissime legum
Arbiter, optatæ pacis fidissime custos,
Optime ductorum ductor, fortissime Regum,
Post tot ab hoste reportatos, Sismunde, triumphos,
Ibis in annales & transmittêris in æuum.

TALIA

TALIA

VICTORI DEBENTVR PRÆMIA HONORIS.

Huc lumina flecte priùs

SCitum illud est, rem alterius iniquè rapere, virtuti laudem qui negat. Hæc vt tibi, Sigismunde Rex integra maneat semper, palàm, liberè, ingenuè, animo, scriptisq; attestor. Ire siquidem in laudes tuas gloriosum est, parta recognoscere decora, iucundum. Ornauit suos Cęsares, & Alexandros vitæ quidem prodiga, at auara laudis antiquitas, tu horum instar es, inclyte Rex, tuæ Poloniæ. Nec se (ceu spero) post tot victorias vlla nubes inuidiæ supra maiestatē tuam expandet ampliùs, cū tantus ardor animorū tibi patriæq;, benè volentiū materiem cosūpturus cernitur. Porro cum secūdę fortunę simulq; aduersę flatꝰ perferre scias, hos tibi arcus cum triumphalibus colossis pono, a quibꝰ vtriusq; sortis iacula demū retūdantur, quiq́; tuæ virtutis extēt monumentū perēne.

PORTA

TRIVMPHALIS.

PROCEDE, PROSPERE, ET REGNA.

Ingreditor Craci victor trabeate penates,

Te veniente sonet plausus io, ter io,
Victricem palmam victor ab hoste refers,
Dicat io populus lætus io, ter io.

Ditibus exuuijs
Bellona
Faustas

Martis alumna rotas
Venustet
Regis.



Præeat caterua
Victoris axes
Bello subacta,
Delectus omni
Ex classe ciuis
Reboet tremendo
Sclopeto, & æra
Tonent Quirini
Vomentia ignem,
Creberq; in auras
Prorumpat ardor

Pæana miles
Lætum triumphũs
Canat, reuinctus
Victrice lauro
Tempora, gradũq;
Lentum coruscis
Onustus armis
Ferat. plicentur
Vexilla in orbem,
Lituûm & canore
Tremiscat æther.



Inuicte Martis Atlas
Columen, salus, Asylũ
Pietatis, hoc honore
Virt⁹ te inaugurauit,
Sismũde Rex, togaq;
Belloq; clariorem.

Procede gloriosus
Ex hostium trophæis.
Fauent tuis beati
Sceptris poli Quirites,
Ipsumq; numen ausus,
Secundat vniuersos

Sigismundo III. D. G. Regi P. & Sueciæ M. D L. &c. &c. &c. Moscouiæq; domitori patriæ ampliatori, triumphanti ex hostibus Metro-
polis Poloniæ CRACOVIA arcum triumphis dignum dicauit

ARCUS TRIUMPHALIS.

Nitentis auri
Ramenta sumptuoso
Non mihi censu sternere fas est,
Nec ophitinas qua victor ibis splendidus
Curru triumphali columnas ponere.
Vanus hic est labor & populo venalis inerti.

Me Phœbo, Musisq; sacratum.
Barbito iuuat tuas
Pangere laudes,
Atq; triumphum,
Quē pie princeps
Hoste reportas.

Ingēs panditur area
Nam Phœbeis ausis
Ad faciles modos
Tendere plectra
Fas mihi per te
Victor erit Rex.

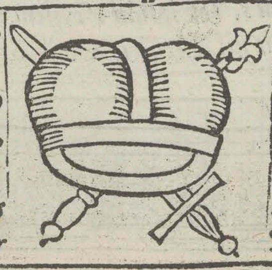
VLTRA ANNI SO
LIS VIAS.

Præiustre gentis
Decus Polonæ
Sisinunde, Moschis
Victis triumphas.
Iam nunc volantum
Auis suprema
Quæ tollis alas
Propinqua lunæ,
Qua sol resurgit
Caditq; nomen
Victoris effer.
Noscat Biarmus,
Et ora Thules.
Trophæa Regis
Opus est Poloni.



Hic Dædalæis
In astra pennis
Vectus, per omnes
Extendet oras
Famam, togaq;
Sagoq; clarus.
Pennata virtus
Illum supernis
Cæli Monarchis
Adiunget olim,
Carnis soluta
Cum mole fessos
Deponet artus.
Vrna virenti
Laude æuiterna.

Hunc tu deliciæ patris,
Et spes vnica Lechiæ
Wladislae refer bono
Dignis principe morib⁹,
Et virtute imitabili.
Cernis vt genitor tuus
Rex, ꝓ laude paciscitur



Vitā, & mille pericula,
Pro dulci patriâ subit.
Tanti parentis æmulus
Quo nunc vides euntem
Hoc calle ad astra tēda
Et tu decus perenne (s
Post busta consequêris.

VICTORIS TOTO CLARESCAT NOMEN IN ORBE.

STROPHE.



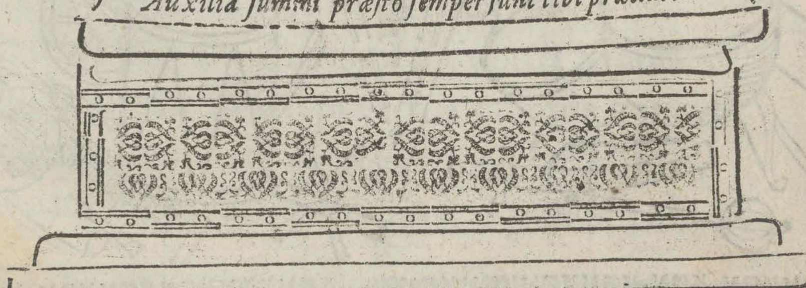
Quid
Spiris
Horridus
Draco tuam
Sismunde contra
Temerario ausu,
Insurgit aquilam. satis
Iã Lechici hactenus bibit
Sanguinis, ades ferocis
Qui proteras Tyrinhij instar.
Vi caput indomitum draconis,
Non pullulabit victa semel fera,
Lechis exitium non iterum feret.
Rediuiua quod si cornua attollat cerastes,
Moschicus hoc semper Rege θρίαμβον ages
Præstite, Moschorũq́ premes fera colla Polone
Innata fraus, vel ipsum Vlyssem docta fallere
Gentis, oberit nil Lechicis armis Superûm fauore.



ANTISTROPHE.



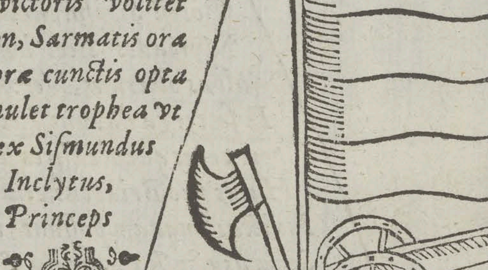
Quos
Lechis
Fortibus
Dolos ſtruit
Leponus atrox:
Recidunt in ipſum
Senſere cunei hoſtium,
Quàm nulla vis reſiſtere,
Numine fauente Regis
Poteſt Sigiſmundi cateruis.
Myriades licet hoſtis audax
Multas obarmet, Xerxis vt agmina
Fuſæ terga dabunt, Lechiadûm manu
Superi penes quem cælites ſtabũt Monarchã,
Huius nec Briarêus, centimanusq́; Gyges
Inuictas vnquam poſſunt infringere vires.
Securus eſto Rex, metu Siſmunde, numinis
Auxilia ſummi præſto ſemper ſunt tibi præliãti.



EPODOS.

CLaſsica ſonent, teretes & litui canore
Belliſono reboent, vexilla rotentur in orbem,
Colluceantq́ compitis in omnibus micantes
Flammæ. Victori Martia & æra tonet.
Angiporta, viæ, mænia, porticus,
Dent ſigna fas eſt lætitiæ noua:
Omnis at in pelago occulatur
Luctꝰ, victo nã hoſte triũphat
Rex, cãtibꝰ permiſta plectra
AEra mæonijs ſerenum
Demulceãt, magni per ões
Oras victoris volitet
Nomen, Sarmatis ora
Tu præ cunctis opta
Cumulet trophea vt
Rex Siſmundus
Inclytus,
Princeps





POMPÆ TRIVMPHALIS FVTVRAE
DESCRIPTIO

MVſa refer, quo Siſmundi ſpectare licebit
Hoſte triumphato ſolennes ordine pompas,
Quiq; Duces bello capti, & quos Lechica pubes
Lætiſono clamore dabit per compita plauſus.
Oſtentare ſuum priſco ſi more triumphum
Rex cuperet, trabeatus equis veheretur ad vrbes
Lechiadûm niueis, faſq; illi Cæſaris eſſet,
Aut tua magnifico ſumptu exæquare trophæa
Pompei; ſed non victorem præmia tantùm,
Quàm virtus ornat decertatiq; labores.
Ibit terrificus pictis exercitus alis
Inuictos animos, & inobruta corda timore
Quiſq; gerens miles, præacuta cuſpide contum
Eriget, ad pugnam ceu ſueuit pergere Martis,
Æquatæ numero Regem hinc, atq; inde cohortes

E Stipa-

Stipabunt, multo argento phalerisq; nitentes,
Puluere commoto totus densabitur aër,
Concutiet tremulus syluas hinnitus equorum,
Martia festiuos geminabunt agmina plausus,
Victoremq; canent: quibus adde examine longo
Vincula captiuâ Moschos ceruice ferentes.
Ipse inter primos præstanti corpore Seînus,
Et Corsacus erunt, spectacula grata Polonis,
Ambo Palatini, defensoresq; Smolensci,
Defigent in humo tristes pro tempore vultus,
Et primæ sortis memores suspiria ducent.
His Galicinus adhuc oculis hostilibus ardens
Iungetur, technis fabricandis alter Vlysses.
Plurima Boiarûm Mosquæ quem turba sequetur.
Nec vos transierim Suiscîj germana propago,
Ambobus Tyrio fulgebunt murice vestes,
At mortis formido genas pallescere vtrasq;
Efficiet: non hoc quondam dum bella cieres
Conspiciendus eras vultu atrocissime Suiski,
Tantorum extiteras qui dux & causa malorum,
Et nunc si ad patrios fines tibi quâ arte liceret

Profugere, impatiens fræni, desueta peracto
Agmina iam bello tua sub vexilla vocares.
Pone ibit longa venerandus veste sacrorum
Sergius Antistes, cui purpurea infula crines
Velabit, totus gemmis auroq; coruscus.
Grandior huic paulò canos asperserat ætas,
Barbatus, rigido vultu; de stirpe profectum
Censeres Fabiæ gentis, similemq; Catoni.
Tandem procedet victor, quem curia Lechi,
Nobiliumq; phalanx causâ deducet honoris,
Cernere erit chlamidum simul armorumq; nitorem.
Quilibet auricomis coget parere lupatis
Instratos ostro alipedes, pictisq; tapetis:
Sed Rex ante alios pulchrá splendescet abolla,
Thracius aurato sub quo radiante capistro
Subsultabit equus, quin fronte minabitur astris.
Victorem tectis conferta stupebit euntem
Turba virûm, lætas fundens sub sydera voces.
Non aliûm Lechi (veluti autumo) lætiùs vrbes
Regem suscipient; ita secum quisq; loquetur,

Hic ille est Princeps patriæ ſyncerus amator,
Relligionis Atlas: fidei dux, hæreſis hoſtis;
Non odium terrore mouet, nec laxat habenas,
Illius in miſeros crebra indulgentia ciues.
Diligimus te Rex Siſmunde, ſimulq; timemus.
O vtinam reſidens qui ſummis temperat ima
Cælicolûm domibus, melius tibi proroget æuum.
Talia dicta dabit populi glomerata caterua,
Cum Rex ad patriam victo feret hoſte trophæa.

PROSPHONEMATICON.

Age turba Martiali
Redimita fronde crines,
Cane militare carmen.
Lechiadûm toto clareſcat in orbe triumphus
Regis, victa iacet fallax tua Moſche poteſtas.
Grauiora flabra ſortis
Tolerare ſueta pubes,
Cane mecum Io triumphe.
Immortale decus patriæ virtute paraſti
Inuicta, hoſtiles quam non fregêre manîpli.

Metuende miles armis,
Celebrem innnoua triumphum,
Reſonante vbiq; plauſu.
Moſchiadûm reuehit Lechis noua gaudia victor,
Ampla triumphato cum fert ex hoſte trophæa,
Tremefacta buccinarum
Crepitante terra bombo
Reboet, tonentq́; multo
Fulmine lethiferas tormenta vomentia flammas,
Et rauco reſonent victricia tympana pulſu.
Recinatur annuente
Per aprica Rege, pæan
Iuga montium, ac per agros,
Rex magnus bello moderetur fortiter arma,
Atq; toga magnus placidiſsima iura gubernet,
Fera bella pertinaci
Animo ciere docte
Cane io triumphe miles;
Cum debellati (gens intractabilis) armis,
Suppoſita Moſchi portant ceruice catenas.



II
STAT VT CADANT HOSTES

FAtidicus quod per ſomnum ſpectauit Ioſeph,
  Exhibuit prorſus Rex tibi clara dies.
Procubuêre tuos Moſchûm, Siſmunde, manîpli
  Ante pedes, ſecta vt gramina falce cadunt.
At tuus (inſolita quamuis Mars ferueat ira)
  Faſciculus, ſolido ſtatq; nitetq; loco.
Hunc neq; liuor edax populi, neq; fracta poteſtas
  Moſchorum potis eſt vſq; mouere loco.
Iam proprium quocunq; placet Rex ferto manîplum,
  Hoſtili primas cum tenet ille ſolo.



III

COMPLET TROPHÆA LECHIS

Vnus erat Græcis Alcides, ære columnas
    Qui ſtructas poſuit littore in Heſperio.
Alcidæ ſimiles habuit ſed Lechia multos,
    Quorum poſteritas fortia geſta ſtupet.
Durauêre diu Chabrij monumenta laboris,
    Ad tria quæ ſtatuit flumina Marte potens.
Quis te præpediat victo, Siſmunde, Smolensco
    Figere in hoſtili terna trophæa ſolo?
Laude Boleſlao par es, virtutis & ingens
    Gloria ſublimem te ſuper aſtra vehit.
Lechiaci fines poſt prælia Moſchica regni
    Extendis gentes verſus Achæmenias.
Si Sueonum adiunges victor tibi debita ſceptra;
    Clarior è cunctis Regibus orbis eris,
Quippe duplex ales celebrem per cuncta manîplum
    Regna feret mundi quando θριάμβου ages.

(**)



IV

HAS REX VICTOR PRO-MERVIT,

Romanum quiſquis potuit ſubducere ciuem
  Morti, pro meritis quernea ſerta tulit.
Læta triumphali decorauit patria lauro
  Victorem Furium, Scipiadaſq; duos.
Gramineo Decius fuit exornatus honore,
  Papyrius myrto, Marcus Agrippa roſis.
Roſtratas alijs donabat Roma corollas,
  Virtutis retulit præmia quiſq; ſuæ.
At tua quæ poterunt victor penſare coronæ
  Facta? triumphatis hoſtibus aut quis honos?
Seruati ciues, captæ cum mœnibus arces,
  Et data letho à te millia multa virûm.
Pluraq́ ſi numerem decus immortale merentur,
  Queis neq; ſufficiunt maxima dona hominum.
Næ Siſmunde ... peri poſt fata, coronam
  Munus, co... dignum nempe labore, dabunt.



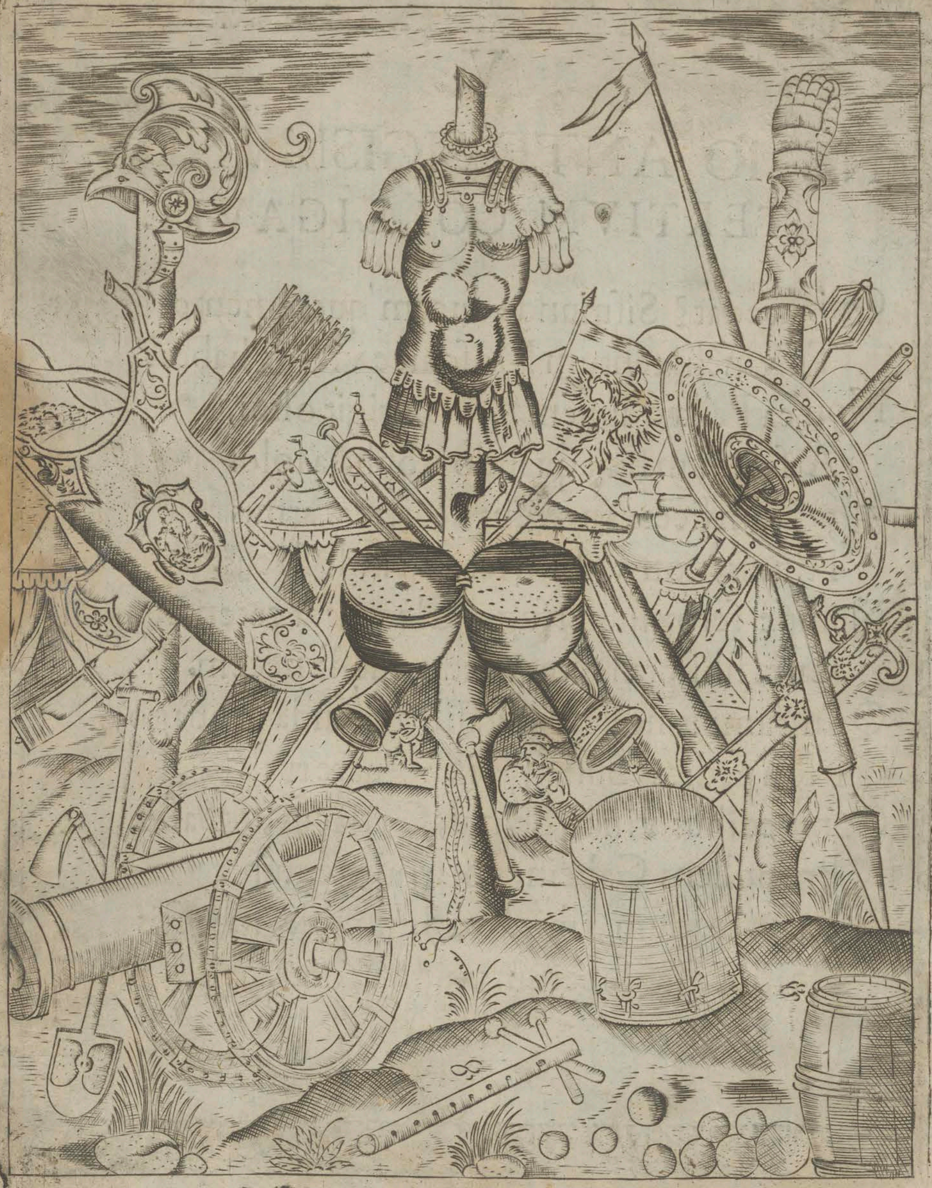
V.

NEMO ANTE SIGISMVNDVM TERTIVM COLLIGAVIT.

Quis credat? Sismunde ducem quem nemo ligauit,
 Tu vinclis tentum Moschice victor habes?
Non ea Pellæo iuueni sors contigit olim,
 Arsacidûm fixit quando trophæa solo.
Ægyptum licet Augustus deuicerat armis
 Primus, non tantum rettulit inde decus.
Nempe ferox subterfugit Cleopatra catenas,
 Cum sibi præsentem vidit adesse necem.
Quantumuis nollent, vitasse (nefanda propago)
 Non pedicas Suiseij Rex potuêre tuas.
Compedibus vincti Seînus, Corsacus, & astu
 Præpollens Galicin, Boiarijq; gemunt.
Pars alijs laudum, tibi, Rex Sismunde, subactis
 Hostibus, at superûm munere tota venit.

(***)

24



VI
CÆSORVM SPOLIA VICTORIS DECORA.

Quid tres miraris decisis vndiq; ramis
  Quercus? quid clypeos armaq́; fixa stupes?
Symbola regalis sunt hæc insignia laudis,
  Inde decus regni Lechia nosce tui.
Corporibus detracta vides spolia ampla virorum,
  Quos gelidis præceps alluit Ister aquis.
Tela Niderlandi, Moschiq; his pendula truncis
  Sismundi Regis fortia sceptra canent.
Illum nîl contra multæ valuêre virorum
  Myriades, quasuis robore fregit opes.
Sismundum bello dêinceps quicunq; lacesset,
  Tali pendebunt illius arma tholo.

(**)

25



VII

MOSCHORVM FREGIT REGIS CONSTANTIA VIRES

Siccine Lechiaci fuerat mens visa Monarchæ
Mobilior vento perfide Mosche tibi?
Quando animo fractum post tædia longa putaras,
Versurum ad patrios Martia signa lares.
Non vinci docuit Regem Pædia labore,
Æquanimis cunctis perstat & ille malis.
Quis iam miretur lustris Agamemno duobus,
Quòd bello Troiæ Pergama pressit atrox?
Nec Laërtiadę mihi sic constantia Vlyssis;
Ceu tua in aduersis Rex Polemarche placet.
Hac vicisti hostem quiduis perferre paratum,
Dum tibi Moschiacas tradere nollet opes.
Discite Sismundum nunquam contemnere Regem
Hostes, serò quidem at fortiter ille ferit.



VIII
VIRTVTIS COMES GLORIA

Cui fortuna dedit victis ex hostibus ingens
Victori ad patriæ tecta referre decus;
Magnificum duxit Tarpeîa in templa triumphum,
In medio niueis agmine vectus equis.
Ante triumphales lectissimus ordo quadrigas
Ibat vinctorum plebe stupente Ducum.
Horribiles sonuêre tubæ, fremitusq́; per vrbem;
Famaq́; victorem sydera ad vsq; tulit.
Et tu laurigerum potes instaurare triumphum,
Hostili victor cum ditione redis.
Materies laudis non dêest, & copia pompæ,
Qui præeant currum, quiq́; sequantur erunt.
Quod si spreueris hæc, vastum tamen ipsa per orbem,
Parta tibi Moschis, fama, trophæa feret.

27

EPIGRAMMATA.

I

PLVS ALIIS

A primo repetas si rerum exordia Lecho,
Qui dux, atq; suæ gentis origo fuit.
Inuenies nullum, cui plura insignia virtus,
Cuiq; dedit locuples munera plura Deus.
Siue Boleslaos memores, duo fulmina belli;
Submisit quorum Dacia colla iugo.
Seu Iagellonem, cui vincere Teuthonas armis
Cælitus infesto non sine Marte datum est.
Plura Sigismundo laudis fortuna parauit,
Maxima cum proprij symbola honoris habet.
Principe Moschorum capto, victoq; Smolensco,
Regibus annon plus præstitit ille alijs?

II

CVNCTANDO RESTITVIT REM.

IN diuersa rapit citò quos temerarius ardor,
Hos nocuo insequitur sors mala sæpe pede.
Pręcipiti cæcus dum tentat bella furore
Romulidûm Varro causa fit exitij.
Cunctator Fabius cautis quia militat armis,
Vinci illi nunquam, vincere sæpe datum est.
Quod longâ pressit Rex obsidione Smolenscum,
Alea quid censes quàm aspera Martis erat?
Centenis Moschus propè quæ retinebat ab annis,
Binas intra hyemes, vi repetita tenet.
Parta labore leui pereunt citò, magnus adempta
Vt tueare diu, dat tibi Leche labor.

III
AD VSQVE METAS.

NOn sat mille fuit Troiam oppugnare carinis,
Et dubio claros sternere Marte viros:
Ni traheret varium duo per quinquennia bellum,
Et tandem optatas victor haberet opes.

Nun-

Nunquam contentus bello fit Marſpiter vno,
Plus (vt aquas hydrops) ſanguinis ille ſitit.
Quàm tibi ſuccubuit Rex victa Smolenſcia Marte,
Diffundi multus debuit ante cruor.
Cymbrica ſic Mario, ſic & Pharſalis Iulo,
Actiaca Auguſto ſic quoq; palma data eſt.
Num tot pæniteat Rex te exantlaſſe labores?
Cum fœlix operis iam tibi finis adeſt.

IV
ANNVIT VOTIS DEVS.

SÆcula felicem quàm te genuere Monarcham,
Exuperant noſtros cum tua facta animos.
Principe te miles pergit quocunq; Polonus;
E votis cedunt proſpera cuncta ſuis.
Hoſtilem fauſto tetigiſti vix pede terram,
Mox cecidit telis plurima turba tuis.
Non tua ſuſtinuit Seînus, nec Suiſcius arma,
Nonq; peregrino milite miſta cohors.

Regia

Regia Moschiadûm Vulcani est tradita flammis,
Venit in authores frausq; reuersa suos.
Annuit ipse tuis Superûm Rex deniq; votis,
Armis cum tandem est victa Smolensca tuis.
Næ Sismunde fauet tibi semper numen amicum,
Non frustra Superos in tua vota vocas.

V
NVLLA DECOLOR MACVLA.

MArte Boleslao populosa Kiouia cessit,
Audax qui Latio nomine dictus erat.
Protulit hic fines patriæ victricibus armis,
Abstulit at penitus, quod fuit ante, decus.
Præsule sublato deuota est Lechia diris,
Perdiderat regni tunc diadema sui.
At meliora licet de te sperare, secundis
Prospera dum Zephyris, Rex tibi, cuncta fluunt,
Hoc tua promittit pietas, moresq; probati,
Hoc Pædia bonis cognita Lechiadis.

Desine facta pij liuor proscindere Regis,
In patriæ cedunt omnia namq; bonum.

VI
NVLLI SECVNDVS

SVspicis Heroas regali sanguine claros;
Marte sat excellens Rex Bathoræus erat.
Parta stupent Lechi, Criuousti ex hoste trophæa,
Et Iagellonis fortia facta probant.
Qui Dacos, Valachosq; armis domuêre feroces,
Hos pia posteritas laude sub astra vehit.
Æmula virtutis Sismundum ornat Iouis ales,
Tutari didicit, quæ data Sparta sibi est.
Degener haudquaquam, vitam pro laude pacisci
Non timet, intrepidi pectus Achillis habet.
Inuide non credis? Mochouia victa fatetur,
Æmathio Regi iam fateare parem.

VII
IN VTRVMQVE PARATVS

Paciferæ

PAciferæ ramum si victa Smolenscia oliuæ
Optasset, bello quàm sibi iura dari.
Parcere Rex Moschis poteras sine Marte subactis,
Non sequire tibi, vincere mens at erat.
Vltima cum mauult belli expectare pericla,
Gens malesana suum iam videt exitium.
Nimirum optime Rex fueras in vtrumq; paratus,
Et belli, & pacis, cum tibi iura forent.

VIII
SVPRA SPEM ET VOTA.

VIribus humanis quod erat superabile nunquam,
Virtuti cessit Rex generose tuæ.
Thermodoontæus quicquid submiserat Ister,
Quicquid & indomiti Marte Boristhenidæ:
Exiguo victor superasti milite, cæptis
Quippe tuis nunquam defuit ipse Deus.
Lechiaco hostiles fractas liquet ense sarissas,
Vinci ignara licet vis inimica foret.

Euersæ infidis tibi Rex cum ciuibus vrbes,
Serò tuo immittunt iam sua colla iugo.
Et quod præsidium magni fuit ante Ducatus,
Hoc repetitum armis (quod stupet orbis) habes.
Regia quin Moschûm cum principe diuite gazis,
Rex Sismunde, tuâ sub ditione gemit.
Sarmatis est solitò cur lætior ora triumphes,
Quando tibi supra spem meliora fluunt.

IX
VIRTVTIS ET HONORVM CVRSVS ÆQVAT.

O multùm, Sismunde, togâ, perpessus & armis,
Quàm variæ sorti Rex tua sceptra patent.
Tristia cum lætis expertus ferre, serenos
Ducebas vnquam vix sine nube dies.
Ardua res virtus, per inhospita tendit, amænum
Nec regalis habet purpura, semper iter.
Nempe tibi Deus insignes promittit honores,
Cum te tot duris obijcit vsq; malis.

Æternen

Æternent Superi tua gaudia, maxime victor,
Nec funeſtet atrox regia ſceptra dolor.

X
PRO TE IPSO DEVS PRÆLIA GERIT.

TAnta peregiſti paruo, Rex, tempore, quanta
Non quiſquam credo prȩſtitit ante Ducum,
Inferias modico miſiſti milite ad Orcum
Multas, ſica rubris merſa natabat aquis.
Non furor hoſtilis fregit tua robora, quamuis
Non ſemel audaci ſtringeret arma manu.
Dextera nam Superûm hos peperit tibi magne trium-(phos
Rex, à Lechiadûm parte ſtat ipſe Deus.
Agmina te contra ceſſent hoſtilia vires
Iungere, ſic fulto vis tibi nulla nocet.

XI
VENISTI, VIDISTI, VICISTI,

Ante Syracusiam Marcellus quàm capit vrbem,
Non modicum vincendâ arte laboris habet.
Ars cum vi certat, rumpit tandem arîete muros,
Hostilesq; intrat non sine strage domos.
Quas infesto adijt Marte arces, Cæsar Iulus;
Mox æquata fuit robore quæq; solo.
Nec tibi sat, Sismunde, fuit vidisse Smolenscum,
Et quatere ignitis mænia vasta globis.
Vi superasti vim, constantia regia fregit
Hostes. quid possis robore, serò sciunt.

XII.

ET PIETATE ET ARMIS PRIOR.

SI repetam bella, & partos te Rege triumphos,
Par Chabrio aut Princeps inclyte maior eris.
Turcarum terror, se victum Marte Michaîlus,
Prædonumq; ferox, dux Naleuaico gemit.
Quis memoret Valachos, Hunnos, Turcasq;, Scythasq;
Et Moldaua simul, quos alit ora, viros.

Quid

Quid valeas armis agnoſcit Moſchica tellus,
Atque Niderlandûm vi ſuperata phalanx.
Nec minor es magnis, ô Rex, pietate Dynaſtis,
Hac in re primum dat tibi quisq; locum.
Fœlix qui Martem cum relligione iugaſti,
Nam tibi cœligenæ Marte togaq; fauent.

XIII
NVLLIS SVCCVMBIT PROCELLIS.

IAm varios inter plus luſtris quatuor hæres
Fluctus, & tumidas, regia nauis, aquas.
Quot monſtra, & Syrtes, Erebiq; latentia ſaxa
Vitaſti, placidi numine tuta Dei.
Non Scyllæ rabies, non hæreſeoſq; Charybdis,
Ad proprium traxit carbaſa fluxa chaos.
Nempe tuâ puppi vigil eſt nauclerus in altâ,
Cælituum fauſtis cui fauet aura Notis.
O fortunatam tanto rectore carinam,
Incolumes nautâ hoc, Lechia, habebis opes.

Eſt

XIV
CRESCIT IN IMMENSVM

EST Pharijs fœcunda ſeges quæ prouenit aruis,
Quamq́; ferunt Siculi pinguia culta ſoli.
Suſpice regalem, generoſe Polone, manîplûm,
Quàm longè ſegetem hanc fertilitate prȩit.
Nonne vides quantos fudit ſementis aceruos,
Poſtquam Lechiacis creſcere cepit agris?
Moſchica quin etiam ſimul eſt delatus in arua;
Mox decuplum patriæ potulit inde bonum.
Quot vicibusq́, ſuum complet Titanius orbem,
Augetur domini, non ſine laude, ſui.
Si Lechi iſte diu creſcat tellure manîplus,
Europæ fruges, horrea non capient,

XV
NON FRVSTRA SISMVNDI NOMEN HABET.

QVod primo Siſmundo aſtu Baſilius ademit,
Tertius amiſſum reſtituit patriæ.

Quæ sors? aduerso sic quondam Scipio Marte,
Primus in Hannibalem sumpserat arma ferum.
Exin Romulidûm vires infringere Pænus
Ausus, cum letho corpora multa dedit.
Scipio quem tandem Latio deterruit alter,
Et rursus cæpit tollere Roma caput.
Fac laudi insistas victor Sismunde priorum,
Cum tibi tam felix numine Sparta data est.
Prælia Sismundus cum Moschis primus iniuit,
Tu bellum optato claudere fine stude,
Perge age continget Moschis quod Agenoris vrbi,
Arctooq; orbi, Scipiadę instar eris.

ODE I
Tricolos Tetrastrophos.

INuicte regni Lechiaci decus,
Sismunde, victis hostibus, alite
Fausto, nouus victor, relictos
Ad Patriæ remeas penates.

Sat temperatam rebus in arduis
Mentem reſeruas, ſatq́; perhorridæ
Rhamnuſidos temone pôſtus
Ancipiti, pateris procellas.
Repugnat hoſtis, reſq́; ſecus fluunt,
Quàm vota poſcunt feruida militum,
Audentior contra ſiniſtræ
Stas Nemeſis rabidum furorem.
Non mæſta fractus tædia concipis,
Sed omne ſuffers pondus, Atlanticâ
Ceruice: nec preſsus malorum
Mole viam Superûm relinquis.
Haud ſemper agros manat in hiſpidos
Effuſus imber, nec Boreas furens
Menſes per omnes vexat vdis
Flaminibus pelagi carinas:
At verſiformes induit aurea
Dictynna vultus, poſtq́; Aquilonios
Brumæ rigores, lenè ſpirans
Floriferi aura ſubit Fauoni.

Quid

Quid? ductor olim Dardanidûm pius.
An fluctuosis expositus Notis
Promissa quærebat Latini
Regna super monitis Deorum
Præfixa lustra? an Graiugenûm ferox
Non bis peractis quinq; sub Ilio
Annis manus, tandem refertur
Hectoreas domuisse turmas?
Sic arduæ itur sub penetralia
Virtutis, ô quàm dulce pericula
Passum esse quondam, quamq; casus
Commeminisse iuuat quiete.
Rex magne, gentis præsidium tuæ,
Extende famam regna per omnia.
Te Dacus atrox, te Genauni,
Et rigidi celebrent Triones.
Sublimia alto sydera vertice
Victor triumphans iam ferias licet,
Cum digna suscepto labore
Præmia habes patrijs in oris

Te clariorem Lechica curia
Regem salutat, te reducem viri
Matresq; gaudent, teque Moschus,
Sepositis veneratur armis.

ODE II.

EMersit simulac patria fluctibus,
Qvos in non dubiam perniciem sui
Voluebat (furijs bilem acuentibus)
Discors factio ciuium:
Mox, Sismunde, virorum æmula fortium
Te virtus stimulis excitat acribus,
Vt primæ referas, & cumules nouæ
Victor præmia gloriæ.
Ibas horrisoni turbinis in modum,
Quò laudis studium, quò patriæ bonum,
Et quò Martis amor traxerat, hostibus
Te Rex cedere nescium:
Necquicquam niuium stridulus agmina

Effun-

Effundens Boreas præpedijt viam,
Necquicquam gelidis prælia credidit
Moſchus frigoribus potens.
Extemplò timuit, ſequè Smolenſcijs
Diffidens animo, turribus abdidit,
Nec ſtantem proprio ſuſtinuit ſolo
Hoſtis pellere militem.
Hîc primùm indomitis Lechiadûm bonam
Spem turmis facis, & concutere incipis
Murali intrepidus mœnia machinâ,
Agmen ductor agens virûm.
Vt Tigris, ſobolem cum celeri pede
Paſtor Carpathium trans mare detulit,
Aut in præcipitis culmina Caucaſi
Natiuo abripuit ſpecu;
In partes varias lumina conijcit,
Vno nec potis eſt ſtare diu loco:
Sic perrumpere, Rex, dum cupis hoſtium
Muros ſollicitus manes.
Quamuis turbineo lethifer impetu,

Paſ-

Paſsim fulmineos imber agat globos,
Præſentemq; viris omnia fortibus
Intentent penitus necem.
Iam quaſſata tuis ſæpe Smolenſcia
Tormentis, valido cinctaq; milite,
Exæquata ſolo, ſerò tuæ videt
Virtuti nihil inuium.
Nunc quiſquis ſocios, quisquis & extera
Sublatam memoras progeniem nece,
Triſtes tuq; prior Rex hilari decet
Mutes lætitiâ genas.
Lætum nunc lituis pangere claſsicum,
Et vincire nouis tempora floribus,
Ignitosq; iuuat vertere in optimum
Vſum lætitiæ globos.
Iam tutus Litauus rura perambulet,
Et plenam viduo det Cererem ſolo,
Nec ſub Moſchiacis quærere paſcua
Armento metuat iugis.
At qui Sarmaticis inuigilas bonis,
Et

Et misces varijs commoda gaudijs,
Non vllâ meritum prorsus ob hoc die
Nostris sensibus excides.
Quin dum se tulerit fortè potentium
Inter belligeros fama viros Ducum
Laudi perpetuam Rex tua maxime
Virtus materiam dabit.

ODE III

QVæ plectra, quæ vox, quod litui genus,
Tot gloriosis nobilem honoribus,
Victor, tuum sublimiores
Per titulos celebrent triumphum?
Quacunq; vasto circuitu Istulæ
Præpingue Lechi perluitur solum,
Quacunq; diffundit strepentes
Vilia profluus amnis vndas.
Gestire magnis pectora gaudijs,
Efferre cunctos lætitiæ noua

Cerno colonos symbola, omnis
Exulat æde animoq; mæror.
Spargente Phœbo ceu rutilum iubar,
Noctis tenebræ diffugiunt leues;
Antiqua sic victore cessant
Tristitiæ redeunte signa.
Duris vt arbor tonsa bipennibus
Per multa Princeps vecte pericula,
Tandem biennali labore
Præmia digna refers Polonis.
Adempta regno quæ fuerant tuo;
Fauente rursus numine possides,
Tibiq; rarâ sorte magni
Imperij datur amplitudo.
Virtus honores dat meritos tuis
Sismunde factis, hæc superis parem
Te reddet olim, cum per omnes
Rex, tua laus volitabit oras.
Faxit corusci syderis arbiter,
Vt Marte felix, atq; togâ potens

Rem-

Rempublicam Princeps gubernes.
Hoc patriæ atq; tibi precamur.

ODE IV

LVx festa tandem fulsit in Lechi solo,
Cum prorogatos reddis aspectus tui
Sismunde Rex, auctus nouis honoribus.
Audisnè plausus vasta quos per compita
Tripudians plebs edit? haud sic patria
Cupit intueri tecta versus Caucasi
Montes oberrans natus orbatus patre;
In hostium moras trahentem finibus,
Ceu postulabat orba te Polonia.
Iam cum triumphans hostibus victis ades;
Reserare magnum gaudij æquor incipis.
Noua rebus est facies, nouumq; Lechiæ
Decus additur. Pyropo vt inserto aureus
Nitet annulus; tantùm tua ex præsentia
Splendoris accepit, togâ & bello potens

37

Sismunde victor. non trophæis Scipio
Claratus Africæ, nec armis inclytus
Domitor Iugurthæ Roma sic tuos lares
Decorauit: vt regni penates Lechici
Rex magne adornas, viue, splendesce, impera,
Victrixq; liuoris superstet Entheum
Æuum potestas Regia.

ODE V.

AEmulatrices date plectra Musæ,
Splendido victor celebris couino
Iam Sigismundus subit alta Princeps
Mænia Craci.
Ite qua gressus feret, ite prompti,
Obuiam ciues, redimite lauro
Tempora, & notos reducem ad penates
Ducite Regem.
Magnus in Lechi redit hospes oras,
Moschicis tandem spolijs onustus,

Post

Post biennales tibi quæ parauit
Sarmata curas.
Scylla te, aut Tigris genuit Polone,
Si triumphato super hoste Moscho,
Gaudij in tanto noua signa plausu
Promere cessas.
Promptior quin tu canere acta Regum
Phæbe, cui subsunt Heliconis vndæ,
Huc nouem deduc viridante Pindi
Vertice Musas.
Regis inuicti super astra laudes
Effer, ad metrum numeris reductis,
Siue facundæ potiùs soluto
Flumine linguæ.
Viuat Heroum populos regentûm
Maximus Princeps, pietatis author,
Criminum vindex, patriæ ampliator,
Hæresis hostis.
Quin Ladislaus generósa Regum
Viuat & proles, patris æmuletur

Facta Sismundi, stet vt ille regno
Murus ahenus.
Viuat ô viuat, diu vterq; regno
Lechico sospes, Charitum voluptas,
Quo Chelym Craci redeunte ad vrbem
Pulsat Apollo.

ELOGIVM I.

AMPLIATORI REGNI

REgnum qui sibi patrijs paratum,
Armis, strenuè ab hostibus tuetur,
Grati symbola pectoris perennes
Hic à ciue suo refert colossos,
Quos & prole repullulans nepotũ,
Latè posteritas, & à remotâ
Miretur peregrinus hospes vrbe.
Tantùm est huic decoris probè relictas
Dum custodit opes, quid irruentem

Si bello superet cruentus hostem?
Adiectisq; suum ampliet per arma
Regnis imperium? sacris profectò
(Qua magnus patet æther, & coruscis
Sol altus radijs oberrat orbem)
Fertur semper honoribus, locumq;
Phæbo proximum habens præaltus astris
Ingentes supereminet colossos.
Hac tu laude nites, Smolensciano
Cum Sismunde potitus es Ducatu.
Iam nunc Lechiacæ vocaris ingens
Propulsator, & ampliator oræ.
Te septem celebrant nouum Triones
Victorem, Hesperijq; cultor orbis,
Et qui multiplici vado tumentem
Circumdat Tanaim, & prior renati
Qui Solis rubeum tuetur axem.
Sed quamuis celeberrimus reluces
Mundi quaq; plaga, minora spargit
Gestis fama tamen tuis, graui nam.

Re-

39

Rerum deficit illa victa mole.

ELOGIVM II.

PATRIÆ VINDICI.

NOn odium gentis, nec regni dira cupido,
Moschiaci, te Rex, traxit in arua soli.
Damna cruorq́; insons olimq́; Smolenscia adempta,
Principium tantæ causaq́, litis erant.
Nec linquenda fuit Legati iniuria læsi,
Inq; prophanato dedecus hospitio.
Sic Ammonitæ, sic quondam Ephiræa Corinthus,
Ob scelus hoc pænas, Marte furente, luit.
Quod Rex cunq; facis laudem sibi vendicat omnẽ;
Cunctaq́; magnificum cæpta merentur epos.
Vindicis ergo tibi meritum dat patria nomen,
Nam tibi vindictam credidit illa suam.

ELO-

ELOGIVM III.

MOSCHOVIAE DOMITORI.

SÆpe triumphatæ nomen victoribus vrbes
Concessêre suum, quò maior gloria totum
Factorum impleret mundum, populiq; per ora
Serperet ingenti latè splendore, nec vllis
Desineret tolli celebris super æthera seclis.
Venerat in Cretam bello certare Metellus,
Creticus inde redit. subiecta Britannia Druso
Quæsitum antiquo imposuit pro nomine nomen.
Sed quota pars erit hæc laudum? si fortè triumphi
Spectentur Sismunde tui? quantum insula vastis
Moschiadûm terris; veterum tibi gloria tantùm
Cedit queq; Ducum, iam Sismunde vltima Bactra
Oceaniq; tuis implentur littora factis,
Et quod Hyperboreo damnatas frigore terras

Victor

Victor transieris, tumidosq; represseris hostes:
Solus honore nouo, solus celebrabêre donis.
Hanc tibi si laudem quisquam Sismunde negabit
Inuidus. ipsa tuum fama loquetur opus.

ELOGIVM IV.

INIVRIARVM CONDONATORI.

TAnta tuos Princeps ornat clementia fasces;
Vt videâre ipso mitior Amramide.
Isaiden nisi se fædasset sanguine Vriæ,
Hac tibi censerem laude fuisse parem.
Parcere deuictis, nec sontibus est tibi cordi
(Si tua res agitur) sumere supplicium.
Sæpe sciens surdâ conuicia proteris aure,
Et quicquid passim lingua proterua vomit.
Hostes cum superes, te vincere niteris, á te
Arctoo inuictum ne quid in orbe foret.

Tales

Tales ô vtinam regnent tibi Lechia Reges,
Res nunquam verget publica in exitium.

ELOGIVM V.

RELIGIONIS PROTECTORI.

MVltum relligio Princeps tibi debet auita,
Priſtinus hoc regno cui reuireſcit honor.
Non iam perfidiæ erumpunt è ſedibus Orci
Monſtra, nec Hæreſeos ſerpit vt ante lues.
Sæcula Mieĉſlai redeunt, cum pulſa recurrit
Relligio, & ſacrum tollit in aſtra caput.
Iam toga Marsq; tibi donarunt nomina, nomen
Qnod pietas offert Rex quoq; ſume, pij.

ELOGIVM VI.

SPLENDORI POLONIAE.

SI quando exoritur non viſum ſydus Olympo;
Quisq; nouum æthereo ſuſpicit axe iubar.
Hinc licet inſtantes fatorum noſcere leges,
Hinc dubias tacitâ voluere mente vices.
Inſolito Lechos perſtringis lumine Princeps,
Dum celebris gelido victor ab orbe redis.
Ergo te populus ſtupet, & proſpectat euntem,
Miraturq́; nouum in te redeunte decus.
Quin gens Chriſtiadûm tantos quod viceris hoſtes,
Plus nitet, & ſpondet maxima quæq; ſibi.
Intentet quaſcunq; ferox hoſtis velit vmbras,
Claros te ducet Lechia Rege dies.

ANA-

ANAGRAMMATA.

SIGISMVNDVS TERTIVS.

Anagrammatiſmus.

RVIT, EST DIGNVS MVSIS.

ARdor dum raperet belli in diſcrimina Regem,
Armaq́ pro patria iuſta iuberet amor.
Mars ipſe accinxit chalybem, quem incude politum,
Fuluo informauit Lemnius ære faber.
Ægyda donauit crudam Tritonia Pallas,
Et thorace latus muniјt æriſono.
Quid facient Muſæ, queîs ſunt laticesq́; , lyræq́
Cordi? quaſq́ iuuat pectine ludere epos?
Quid præſes vatum Phœbus poſt prælia Martis,
Qui ſolet ad faciles tendere plectra modos?
Dardaniј pugnam retulit Maro carmine Regis,
Claruit & virtus hinc tua Turne potens.
Mæonius Danaum vates celebrauit Achillem;
Vt ruit à ſummo culmine Troia vetus.
Ecce RVIT conuulſa Smolenſcia ſedibus imis,
EST DIGNVS MVSIS, cûi ea palma data eſt.

SIGISMVNDVS TERTIVS

Anagrammatiſmus.

SED IT SVRSVM VT IGNIS.

LVbrica ſors belli eſt, medio in certamine Mauors
Deprimit hos, illos erigit aſtra ſuper.
Et quibus ingentes animos victoria fecit,
Sæpe omnes victis ſpes tulit vna dies.
Theſſalus ad naues conuerſis agmina ſignis
Egerat ô quoties, Hectoris arma timens.
Hector at inferior Pelidæ robore clari,
Poſt fera Graiugenûm funera, ludus erat.
Succeſſu Hannibalis Carthago læta parabat
Iuſta prope edomitis ſoluere Romulidis.
At bello melior deuicit Scipio Pænos,
Sic rediјt Latio, quod fuit ante, decus.
Scilicet inſtabilis ſunt hæc ludibria ſortis,
Expoſitos fortes cui liquet eſſe Duces.
Sed nihil offenſo Siſmundo, iura Quirinus
Conſtanti ſemper Mars colit. æqua, fide.
Nimirum illius cæli felicitat arma
Arbiter, in bello cûi pia cauſa placet.
Quid mirum Nemeſi quod non ſuccumbat acerbæ
Ille? SED IT SVRSVM *ſueuit* VT IGNIS *edax.*

SIGI-

SIGISMVNDVS TERTIVS

Anagrammatismus.

STVDIIS GENTIS MVRVS

ELoquar an sileam? te contra Sarmata fortis
Vis glomerata ruit.
Hinc Gabriel Orientis opes in prælia secum,
Pannoniosq; trahit.
Inde pharetratus Scytha rumpere fœdera tentat
Lechiæ in exitium.
Quid gelidi voluant, non constat mente Triones,
Corda sat aspera habent.
Barbarus vt fidei est nullius; sic malè pacis
Aurea iura colit.
Fidit adhuc Sueo nauibus, æreq; prælia multo
Quin reparare potest.
Tu quoq; in hostiles spumantem admittere turmas
Sarmata gnarus equum:
Arma para, victos toties letho dabis hostes,
Qui tibi fata struunt.
Cælicolæ causæ meliori namq; fauebunt,
Vindice Rege tuo.
Hic STVDIIS GENTIS, *Princeps votisq; Polonæ,*
MVRVS *erit Patriæ:*

43

SIGISMVN-

SIGISMVNDVS TERTIVS DEI GRATIA REX POLONIAE

Anagrammatismus.

VERVS DIES REDIIT PAX GENTI
VM SIS NOTA GLORIA.

DAmnanda tenebris illa nox perennibus,
Dum Moschus insolesceret.
Nec faceret assis Sarmatæ fortis minas,
Lituosq; , & arma bellica.
Cum strueret insuper dolos, latentiùs
Simulata fœdera obtegens.
At verus hostis patuit; impetum in tuos
Dum fecit ô Rex milites,
Et iam Polonæ cæperant languescere
Vires, biennali mora.
Cum præter omnium Quirinus spem pater,
A partibus Regis stetit.
Erepta Moschis est Smolenscia, ignibus
Periêre opes Moschouiæ.
Hostis ter iniecto lupato fronte humum sua
Pronus ferire debuit.
PAX GENTIVM VERVSq; REDIIT *en* DIES,
SIS NOTA *cunctis* GLORIA.

SIGI-

SIGISMVNDVS TERTIVS REX POLONIAE ET SVECIAE.

Anagrammatismus.

PRESSI DEXTRA GENTES VIOLANTES CIVIVM IVS, EO.

AEmathius laudis nimio Dux feruidus æstu,
Marte lacessiuit plurima regna fero.
Iuratus Latij contra fas Hannibal hostis,
Romulidûm ingentes attenuauit opes.
Septenam Marius trabeam dum Consul anhelat;
Dat multas Orco ex ciuibus inferias.
Non, Sismunde, tibi laudis vesana cupido
Vincendi Moschos, causa sed æqua fuit.
Iustitiæ es cultor, maculá nec decolor vllâ,
Et cunctis de te dicere iure potes.
Qui PRESSI GENTES VIOLANTES CIVIVM *iniquè*
IVS DEXTRA, *ád patriam nunc* EO *victor ouans.*

49

SIGI-

SIGISMVNDO III.
DEI GRATIA
POLONIÆ ET SVECIAE REGI, MAGNO LITHVANIÆ DVCI &c. &c. &c.

Expugnatori arcium, Domitori Moſchouiæ, Victori ex hoſtibus triumphanti.

LECHIA COMPOS VOTI FACTA.

MOturus aduerſùm feroces prælium
Siſmunde Rex Moſchos, pedem
E Lechici vix finibus tuleras tua
Felicitantibus viam

Diuis

Diuis Patria; dum aspectibus tuis carens
Mærore tristi squallida,
Velata faciem, duxit imo è pectore
Suspiria, & lachrymis sonos
Mater remissos vt solet natis luc,
Belliuè stratis turbine.
Non morte sic Ceicis indoluit graui
Dolore coniux saucia;
Nec tantus instat nauitis trepidis timor,
Dum sæuit iratum mare;
Atrâq; nube turbo subtrahit polum,
Miscentq; prælium Noti.
Quoties Tonantis supplici aras poplite,
Perfusa triuit imbribus.
O magne dixitq; arbiter rerum, tui
Cohibe furoris fulmina.
Propius q; res tuere nostras, si meum
Quid tibi placuit vnquam, pia
Nisi eram, per aras ponerem dum munera
Frustra vocando cælites.

In vota, summe regijs Deûm pater
Conatibus dona exitus
Lætos; per hostiles agat, ferrum horridus
Turmas, paueat hostis fugax.
Non cæca regnorum ambitio, non impotens
Traxit cupido aut inquies.
Furor: amor at patriæ suum armauit Ducem,
Deditq; Martis spicula.
Iusta exigas tu lance bella Sarmatæ,
Factaq; feræ Moschouiæ.
Ecquando vox sonabit illa Victor it.
Sismundus hoste perdito?
Trophæa quando læta miles inferet
Templis Polonus hostium?
Inflata reddet quando murmur buccina
Lætos triumphos acciens?
Grandiaq; terrifico tonabunt fulmine
Tormenta cum pilas voment?
Faxis supreme rector orsa sic mei
Animosa Regis prospera.

Sed

Sed ecce, quid cerno? fefellit an meam
Caligo mentem turbida?
An fors moræ impatiens amor? demptis redux
Spolijs onustus hostium
Redijt Monarcha, præse agens Moschos truces.
Defixa specto lumina!
Humo Ducum, quos vafra non seruauit ars,
Nec artium munitio.
Valete luctus, fugiat è pectore pauor,
Abscedat omnis & dolor.
Lætas agam sine nube luces, audiar,
Iam prima gentium omnium.
Quacunq; Titan lucidam exerit facem.
Victrix ferar Polonia
Vltraq; metas Solis, vbi situ horrido
Tellus silentum manibus
Vmbrisq; colitur, audient ta•tam hostium
Cladem orbis omnes incolæ.
Prô quanta seges est gaudij quàm regiæ
Laudisq; materia ferox

Quà culta Nilus arua, quà Ganges rigat,
Arabsq;, Tuſcus, Belgaq;,
Theutoq;, & Indus prædicabit me Cilix,
O viue noſter Hercules.

MOSCHOVIAE DE SVORVM DVCVM CRVDELITATE.

Expoſtulatio.

TEmpora funereâ mihi ſunt cingenda cupreſso,
Cum triſti proprios mente reuoluo Duces.
Tu quoq; ſacrorum mater veneranda meorum
Græcia, diffuſis fle mea fata comis.
Quæq; bibunt Tanaim gentes, quibus inclyta Volgæ
Flumina dant ſicco terga premenda pede.
Vna egò perpetuo conflictor frigore quamuis;
In prædam pateo tot miſeranda plagis.

Nam

Namq; pharetratus nostri in penetralia ferro
Ipse sibi regni fecerat ante viam.
Mosquanasq; exussit opes, dilapsa fauillas
In tenues abijt Regia tota prope.
Hæc quia ab hoste tuli, præ me (ceu parua) ferebam,
Intestina tamen me mala plus cruciant.
Non sic Tarquinius Romanam presserat vrbem:
Quem vindex pepulit Brutus in exilium.
Hipparcho Basilius erat crudelior ipso,
Cuius & in natos sæuijt ira suos.
O si vitalem nunquam attraxisset Hodunus
Auram, mansissem libera ab interitu.
Nam postquam fasces, Basilij stirpe necatâ
Arripuit, patriam traxit in exitium.
Hinc bella, hinc cędes, hinc funera dira meorum,
Sic fatis desunt iam mala nulla meis.
Præstaret faciem regni inspectare nouatam,
Atq; nouis fasces tradere principibus,
Nec, Sismunde, tuum vltra iam detrecto Monarcha
Imperium; Regem te mihi dant Superi.

Aurea

Aurea te rerum florerent Præside secla,
Surgeret & veræ relligionis honos.
Perfidiæ genuina fides succederet, & Mars
Cederet è terris pace vigente meis.
Te mirata Ducem, e cælis Astræa rediret,
Inq; tuo sedem poneret ipsa solo.
Nec priscæ extarent vsquam vestigia fraudis,
Difugerentq; doli, conciderentq; nefas.
Sarmata cum Moschis quin conspiraret in hostes
Quoslibet, inuictum robur vtrisq; foret.
Tænarijs non missa iugis sæuiret Erynnis,
Poneret & mores horrida terra feros.
Sic sic omnipotens faxit tua cæpta secundet,
Non inuita tuo do mea colla iugo.
Nec nati poterunt tua spicula ferre rebelles,
Agnoscent Dominum teq; Borysthenidæ.
Thermodoontæasq; bibunt quicunq; paludes,
Et quos vicinis alluit Ister aquis.
Frustra lethiferas acuis Cassane sagittas,
Frustra Astracani, gens, truculenta, furunt.

Pare-

Parebunt vel serò tuis, Sismunde, lupatis,
Nam quid non armis Rex superare potes?
Tu modo dexter ades, meliorum te vocat agmen,
Et quibus est cordi perdita pene salus.

ODE.

Tricolos Tetrastrophos.

QVæ pompa latis obuia se tibi
Fundit plateis? qui popularium
Cætus tuorum, quæ senatus
Vota super meritos honores?
Sismunde Regum maximè, qui tuâ
Virtute priscos, gloria & anteis
Reges, nec vllâ laude auitis
Tempora cedere nostra cogis.
Seu te cruentus pro patria impigrum
Mauuors obarmat, murmure & exciet
Rauco æris insani, quieta
Consilium toga siue poscit.

Nempe

Nempe ista plausus conciliat tibi,
Instructa belli pacis & artibus
Virtus, atrocem quæ furorem
Consilijs moderatur aptis.
Hæc te volucri tollit in aëra
Pennâ altiorem cætibus infimis,
Hæc vindicabit dente ab atro
Inuidiæ. vicibusq; sortis.
Viden virenti tempora laureâ
Vt iam reuinxit? quam neq; frigora
Hyberna carpant, nec vetustas
Deteriore notâ coloret.
Iam nec requiret, quos sibi principes
Optet, valentes consilio, & manu
Polona tellus, victor ô Rex,
Freta tuis animis & armis.
Et iam, priores, (fulsit vbi tuus
Vultus) resumit viuida spiritus,
Spe faustitatis recreata,
Nec veterum meminit malorum.

Qua.

Quaq́; ante cælos attigerat prope
Famâ, ſtupebit ſe ſuper æthera
Tolli, & recenti laude rurſum
Creſcere, perq́; vagum ire mundum.
Quacunq; ferro protulit imperî
Fines Polonus, nunc etiam ſuper
Boriſthenem captâ Smolenâ
Marte graui generoſus arce.
Vix ipſe quamuis cernit ab hoſtibus
Moſchus teneri præſidio graui,
Credit Smolenſcum vi obtineri
Sarmatici potuiſſe Martis.
Strictuſq́; vinclis, & poſito minor
Faſtu, Polonum deterit impio
Collo iugum, victoris & ſe
Totus ad arbitrium refingit.
Quin ipſe flexis vorticibus fluens
Curſu retorto refluus, & gemens
Boriſthenes, famam Smolenæ
Deuehet Oceano ruinæ.

Riphæa canis & niuibus iuga,
Densata flammas aëre in algido,
Vidêre Mosquanâ & fauillâ
In tenebras abijsse solem,
Et vos Casam, & quæ mare Caspium
Gentes tenetis, barbara nomina,
Circasi, & Astracan, tyrannos
Ferre iugum impositum videtis.
Sensit tyrannus, qui latebram sibi
Impar lacertis claustra per abdita
Quærens gerit sceptris, & altis
Imperijs animos minores.
Et iam triumpho Sarmatico parat
Crudos lacertos, collaq; turpia
Spectaculum non ante visum,
Climate Lechiaco futurus.
Nempe hæc Poloni gloria Regis est,
Seu Marte poscas, siue togâ magis,
Et esse maiorem secundis,
Et trepidis animo valentem.

Hoc

Hoc nil Triones septem animosius
Vident, nec orbis, quem celer alluit
Ister, vel Arctois serenat
Oceanus gelidus pruinis.

POLONIA
REGI SVO VOTVM

QVid meo Regi voueam secundi?
Perfidum postquam iuga ferre Moschum
Æmulâ virtute coegit, et se
Ferre minorem?
Qui ferox stultis opibus, Triones
Iam spei prædam cupidæ parabat;
Ni Sigismundo Superi annuissent
Ritè triumphum.
An quod auratâ Salomon cruorem
Cernuus fundens paterâ precatus,
Et super regno nebulis opertus
Pauca rogauit?

An quod ad triſtes abiturus vmbras;
Liberis Iacob (ſibi iuſta ſolui
Dum cupit) concuſſam agitante mentem
Pneumate vouit?

Scilicet ſæuas ſua fræna gentes
Vt pati cogat, poſitoq́; ferro
Optimus Lechos magis obſequentes
Rex ſibi cernat.

Imperet terris, pelagoq́; iura
Ponat, vt reſponſa petant polona
Barbari Reges, glaciale circum
Æquor agentes.

Quæ ſub Arctoo plaga cruda cælo
Alget, æſtiuisq́; caret Fauonîs,
Quam Scythes circum agmina ſæua flectit,
Pareat vni.

Legibus ciues ſtudeant auitis,
Finibus compreſſa ſuis libibo
Publicis cedat, violenta rebus
Iuraq́; ſeruet.

Regium

Regium nomen reuerenter actis
Iurgijs clemens habeat Polonus.
Turpe, honorandum caput ipsa quando
Membra lacessunt.
Lora Moschorum metuant Tyranni,
Liberos inuictus amor decebit,
Instar est lechi quibus imperantûm
Sceptra pauere.
Nullius virtus cupida est, honores
Præter, & sordes cauet obsoleti
Aëris, hæc soluis erit beatæ
Laudis auara,
Scilicet fulgorem eget inter auri;
Quisquis ingentes animos domare
Nescit, hic seruit sua cui voluptas
Vincula nectit.
Dîj tibi partis sapienter vti
Victor ô Sismunde dabunt trophæis.
Exin afflictus meliora Lechus
Sêcla videbit.

51

Ritè

Ritè sic Diuis pia plebs litabit,
Semper & statis operata sacris
Sancta mystarum pietas supernam
Leniet iram.
Litibus paucis rabies forensis
Perstrepet, nam pace simul sequestrâ
Iurgium ad limen dirimens amicus
Ponere coget.
Ibit armorum feritas in hostem,
Non sacros insana thoros libido
Polluet, non in tenuem potentis
Sæuiet ira.
At tibi faustos Deus addat annos,
Atq; honorato senio vigorem,
Cum tuis plebe auspicijs regenda
Genteq; Lechi.

DEDICATORIUM

HÆc tibi de viridi Musæ sua munera Pindo
Mittunt, Pyndaricâ, Rex celebrande, lyrâ.

Ipse

Ipse verecundam sertis tibi cingit Appollo
    Frontem, quæ dextrâ texuit ipse suâ,
Est mea Musa tuis fateor, virtutibus impar,
    Motaq́; Castalidûm pollice plectra leui:
Nec tacuisse tamen potui, dum publico plausu
    Compita solenni, te veniente sonant.
Ne lateant, te Rex, animi in te symbola nostri,
    His inclusa vides qualiacunq; metris.
Accipe, nam voluisse sat est, si parua per æquor
    Vela damus, studij hæc prouehet aura tui.

ERRATA SIC CORRIGE.

Folio A. columna 1. versu 14. lege difficillimum.
Fol. B. Col. 3 ver. 9. lege erant.
Fol. B. Col. 8. ver. 8. lege serica ephippia.
Fol. C. col. 2. ver. 8. lege transfixum stipite.
Fol. C. col. 2. ver. 9. lege vomens.
Fol. D. col. 5. in arcu triumphali, lege solisq;
Fol. D. col: 8. ver. 15. lege. trophaea
Fol. E. col. 3. ver. 10. lege phalanx causa.
Fol. E. col. 5. ver. 2. lege innoua.
Fol. H. col. 8. ver. 1. lege prouenit aruis.
Fol. M. col. 3. ver. 20. lege ferax.
Fol. M. col. 8 ver. 10. lege vt iam
Fol. M. col. 8. ver. 13. lege iam nec
Fol. N. col. 2. ver. 5. lege Caesari.
Fol. N. col. 4. ver. 18. lege libido
Fol. N. col. 5. ver. 11. lege solius.
Fol. N. col. 7. ver. 1. lege Apollo.